

Ö?retmenlerin Örgütsel Stres Kaynaklar? Anketi (ÖÖSKA)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?retmenlerin Örgütsel Stres Kaynaklar? Anketi (ÖÖSKA). Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27374>

Özet

Ö?retmenlerin Örgütsel Stres Kaynaklar? Anketi (ÖÖSKA), ö?retmenlerin çal??t?klar? e?itim kurumlar?n?n yap?s?ndan kaynaklanan spesifik stres faktörlerini sistematik olarak ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. 1995 y?l?nda M. Aslan tarafından bir doktora tezi kapsamında olu?turulan bu anket, ö?retmenlerin deneyimledi?i örgütsel stres düzeylerini ve bu stresin hangi kurumsal alanlardan (yönetim, i? yükü, rol belirsizli?i vb.) kaynakland??n? belirlemeyi hedefler. Ölçek, özellikle Türkiye e?itim sistemi ba?lam?nda ö?retmenlerin mesleki zorluklar?n? te?his etmede kritik bir rol oynamaktadır. ÖÖSKA, bir geli?tirme ölçe?i olarak, ö?retmenlik mesle?ine özgü örgütsel stres kaynaklar?n? derinlemesine inceleme ihtiyac?ndan do?muştur.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Stres, Ö?retmen Stresi, Ö?retmen, ?? Yükü, Rol Çat??mas?, Okul Yönetimi, Psikometrik Geli?tirme, Psikoloji

Yazarlar

M. Aslan

Amaç

Ö?retmenlerin Örgütsel Stres Kaynaklar? Anketi'nin temel amacı, ö?retmen popülasyonunda görülen örgütsel stresin yap?s?sal ve ba?lamsal kaynaklar?n? bilimsel yöntemlerle tespit etmektir. Ölçek, ö?retmenlerin kar??la?t?? stres faktörlerini ki?isel özelliklerden ziyade, okulun idari yap?s?, bürokratik süreçler, karar alma mekanizmalar?, i? tan?mlar? ve çal??ma ko?ullar? gibi kurumsal de?i?kenlere atfetmeyi amaçlamaktadır. Bu ba?lamda, ölçek, e?itim yöneticilerine ve politika yap?c?lara, ö?retmen refah?n? art?rmak ve mesleki tatmini desteklemek için hangi örgütsel alanlarda iyile?tirme yap?lmas? gerekti?i konusunda somut veriler sunmay? hedefler.

ÖÖSKA, ö?retmenlerin stres düzeylerini basitçe ölçmek yerine, stresin nedenlerini faktörler baz?nda ay?rmay? mümkün k?lar. Örne?in, bir ö?retmenin ya?ad?? stresin temel kayna??n?n a??r? ders yükü mü, yoksa okul yönetimi ile ya?anan ileti?im çat??malar? m? oldu?unu ay?rt edebilmek, etkili müdahale programlar? geli?tirmek için hayati önem ta??r. Ölçe?in geli?tirildi?i 1995 y?l? ko?ullar? göz önüne al?nd??nda, Türkiye'deki e?itim reformlar?n?n ve idari uygulamalar?n ö?retmenler üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla tasarlanm??tır.

Yap?

Ö?retmenlerin Örgütsel Stres Kaynaklar? Anketi, örgütsel stres yap?s?sal modeline dayanmaktadır.

Bu yapı, genellikle iş ortamından kaynaklanan ve bireyin psikolojik ve fizyolojik denge durumunu bozan çevresel talepleri içerir. ÖÖSKA bağlamında, ölçülen temel boyutlar şunlardır:

Rol Belirsizliği ve Çatışma: Öğretmenlerin görev tanımlarının net olmaması veya birbirine zıt taleplerle karşılaşmalarını.

Yönetimsel ve İdari Stres: Okul idaresinin destekleyici olmaması, bürokratik engeller veya keyfi uygulamalar.

Yükü ve Zaman Baskısı: Aşırı ders saati, ek görevler ve hazırlık için yeterli zamanın olmaması.

Kariyer Gelişimi ve Ücret Stresi: Terfi olanaklarının sınırlı olması veya ücretin beklentileri karşılamaması.

Fiziksel Çalışma Koşulları: Okulun fiziki imkanlarının yetersizliği veya olumsuz çalışma ortamı.

Bu yapı, çok boyutlu olup, her bir alt boyutun öğretmenlerin genel stres düzeyine katkıları ayrı ayrı değerlendirilmeye olanak tanır. Ölçeğin geliştirilmesi, bu örgütsel stres kaynaklarının Türk eğitim sistemi bağlamında geçerli ve güvenilir bir şekilde temsil edildiğini varsayar.

Geçerlik

Kaynak materyalde Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları Anketi'ne ilişkin geçerlik bilgileri açıkça belirtilmemiştir (Kaynak: -). Ancak, bir doktora tezi kapsamında geliştirilen bu tür bir ölçeğin, geliştirme sürecinde kapsamlı geçerlik çalışmalarıdan geçmesi beklenir. Muhtemel geçerlik yöntemleri arasında şunlar bulunmaktadır:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Maddelerin, ölçülmek istenen örgütsel stres kaynakları yapısını yeterince temsil edip etmediğinin uzman görüşleri ile değerlendirilmesi.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Faktör analizi yoluyla ölçeğin teorik yapısını (örgütsel stresin alt boyutları) ampirik olarak doğrulanması.

Ölçüt Bağlantılı Geçerlik (Criterion Validity): ÖÖSKA puanlarının, tükenmişlik veya iş tatminsizliği gibi ilgili diğer ölçütlerle korelasyonunun incelenmesi.

Bu geçerlik bulgularının detayları, Aslan'ın 1995 tarihli orijinal doktora tezinde yer almaktadır ve ölçeğin akademik kullanım için bu bilgilere erişim önemlidir.

Güvenirlilik

Kaynak materyalde güvenirlik bilgileri de açıkça belirtilmemiştir (Kaynak: -). Psikometrik açıdan sağlam bir ölçek için iç tutarlılık ve zamana bağlı güvenirlik verilerinin sunulması gereklidir. ÖÖSKA için muhtemelen kullanılan güvenirlik yöntemleri şunlardır:

Çok Tutarlılık (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması. Örgütsel stres ölçeklerinde genellikle .70 ve üzeri değerler beklenir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği (Test-Retest Reliability): Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğinin belirlenmesi, bu da ölçeğin zamana karşı direncini gösterir.

Bu güvenilirlik katsayıları, ölçeğin tutarlı ve hatasız ölçüm yapma kabiliyetini doğrulamak için tezin metodoloji bölümünde detaylandırılmıdır.

Faktör Analizi

Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları Anketi, örgütsel stres gibi karmaşık bir yapıyı ölçtüğü için, muhtemelen Açıklayıcı veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA/AFA) kullanılarak geliştirilmiştir. Faktör analizi, ölçekteki çok sayıda maddenin altında yatan temel boyutlar veya faktörleri belirlemeyi amaçlar. Bu analiz, ölçeğin teorik olarak varsayılan alt boyutlarının (örneğin, Yükü, Yönetimsel Baskı, Rol Çatışması) ampirik olarak ayrıştırıp göstermelidir.

Tipik olarak, örgütsel stres ölçeklerinde elde edilen faktörler, öğretmenlerin en çok baskı hissettiği organizasyonel alanlara karşılık gelir. Faktör yüklerinin incelenmesi, hangi maddelerin hangi stres kaynağına en güçlü şekilde temsil ettiğini ortaya koyarak ölçeğin yapısal netliğini sağlar. Bu analizin sonuçları, ölçeğin çok boyutlu yapısını destekleyen en önemli kanıtlardan birini oluşturur.

Araç

Test Type:

Geliştirme (Developmental) / Öz Bildirim (Self-Report) Anketi

Format:

Derecelendirme formatı (Kaynak materyalde derecelendirme bilgisi belirtilmemiştir, ancak tipik olarak Likert tipi bir ölçek kullanılması muhtemeldir.)

Language Available:

Türkçe

Population Group:

Öğretmenler (Çeşitli okul kademelerinde görev yapan eğitim profesyonelleri)

Age Group:

Yetişkin (Mesleğini aktif olarak icra eden öğretmenler)

Population Details:

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan ilköğretim, ortaöğretim veya lise öğretmenleri.

Test Methodology:

Bireysel veya grup uygulaması şeklinde gerçekleştirilen kağıt-kalem veya dijital öz bildirim anketidir. Katılımcılardan, maddelerde belirtilen örgütsel stres kaynakları ne sıklıkta veya ne ölçüde deneyimlediklerini belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Geliştirme, Eğitim Yönetimi, Psikometri, Tükenmişlik, Öğretmen Refahı, Aslan 1995, Doktora Tezi

Yazarlar

Author ORCID Identifier:

Satlanmamıştır

Affiliation Email addresses:

Satlanmamıştır

Correspondence Address:

Şanlıurfa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya (Tezini yapabileceği kurum)

Ücretler, Ücret ve Test Yılı

Ücretler:

Ölçek, akademik bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanımı için orijinal yazar M. Aslan'dan izin alınması gerekmektedir. Ticari kullanım hakları tezin yayın kurallarına tabidir.

Ücret:

Akademik ve araştırma amaçlı kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya kurumsal kullanım için ücret talep edilebilir.

Test Yılı:

1995

PDF Durumu:

Kaynak materyalde orijinal PDF bağlantısı sağlanmamıştır (-). Orijinal kaynağa ulaşmak için Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden veya Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nden erişim sağlanması gerekmektedir.

Kaynaklar

Aslan, M. (1995). *Öğretmenlerin örgütsel stres kaynakları (Doktora tezi)*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları Anketi (ÖÖSKA) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak materyalde sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına M. Aslan'ın 1995 tarihli doktora tezinden ulaşılabilir.